

Sikker
praksis,
Sikrere
beskyttelse av vannet

TOPPS – prosjektet

TOPPS – er et 3-årig prosjekt i flere EU- land med deltagelse fra en rekke interessenter. TOPPS er forkortelsen av den engelske prosjekttittelen "Train the Operators to prevent Pollution from Point Sources" som kan oversettes til "Utdannelse av brukere for å hindre forurensning fra punktkilder". TOPPS finansieres gjennom midler fra EU Kommisjonenes Life-program og plantevernmiddelindustrien via ECPA, European Crop Protection Association.

TOPPS – formål

TOPPS prosjektet har som formål å redusere risikoen for forurensning av vann fra punktkilder. Med bakgrunn i tilgjengelig kunnskap om håndtering av plantervernmidler i 15 EU land har det blitt utarbeidet en rekke råd om god praksis. Disse er blitt formidlet gjennom rådgivning, kurser og demonstrasjoner til brukere av plantervernmidler.

TOPPS – fokusområder

Prosjektet fokuserer på brukernes oppmerksomhet, rutiner og installasjoner. Følgende emner inngår:

- transport
- oppbevaring
- før, under og etter sprøyting
- håndtering av rester

www.TOPPS-life.org

Vannmiljøet kan med enkle midler bevares rent

- Gode og sikre rutiner for håndtering av plantervernmidler sikrer vannmiljøet mot forurensning
- Noen få dråper av et konsentrert plantervernmiddel kan føre til at grenseverdier for innhold i vann overskrides

Tenk på:

- 50-70 % av funnene av plantervernmidler i overflatevann kommer fra punktkilder og kan unngås
- Punktkilder skylles hovedsakelig søl i forbindelse med fylling og fra rester ved rengjøring av sprøyta
- Søl kan i hovedsak unngås ved riktig håndtering på en egnet fyll- og vaskeplass

Varsomhet kan redusere risikoen for å lage punktkilder. Tenk alltid på vannet når du håndterer plantervernmidler.

Start her!

 Beskytt vannet
Hold det rent!

 Pass på kulturvekstene
Unngå sprøyteskader!

 Tenk langsiktig
En god beskyttelse av vannet er en forutsetning for bærekraftig landbruk

 Vis omtanke ved håndtering av plantervernmidler
Det sikrer at midlene fortsatt vil være tilgjengelig

Gode rutiner = bedre beskyttelse av vannet!

Gode rutiner i alle ledd er viktig for å unngå forurensing fra punktkilder. Det gjelder:

- **Transport**
- **Lagring**
- **Rutiner før, under og etter sprøyting**
- **Håndtering av rester av sprøytevæske**

Transport

Planlegg transporten

- Sørg for tilfredsstillende sikring av lasten
- Bruk en tett transportkasse som kan samle opp spill
- Ring nødnummer ved uhell
- Ha absorberende materiale tilgjengelig for å samle opp spill hvis uheldet er ute

Lagring

Lagre plantevernmidlene forskriftsmessig uten risiko for mennesker, dyr og miljø

- Lagre plantevernmidler i avlåst rom eller skap uten fritt avløp. Stedet skal være merket med giftmerke.
- Gå gjennom rutiner for nødberedskap, ha tilgang til brannslukker, absorberende materiale og oversikt over nødnummer.

Gode rutiner = bedre beskyttelse av vannet!

Før sprøyting

Planlegg sprøytingen nøye og vær oppmerksom på sikkerhetssoner til vann

Bruk av plantevernmidler

- Sjekk alltid sikkerhetssonen til vann på etiketten
- Tenk gjennom hindringer eller andre ting som begrenser det praktiske sprøytearbeidet
- Ikke fyll eller rengjør sprøyten på arealer som kan gi avløp til vann
- Les alltid etiketten før sprøyting

Beregn så godt som mulig behovet for sprøytevæske slik at det ikke blir unødvendige rester etter endt sprøyting!

Sprøyterutiner

- Sørg for testing og godkjenning av sprøyta
- Kalibrer sprøyta regelmessig
- Sjekk sprøyta for lekkasjer

Gode rutiner = bedre beskyttelse av vannet!

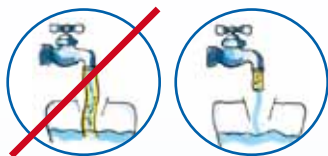
Før sprøyting

Transport

- Velg en sikker og god vei til jordet slik at faren for ulykker minimeres
- Sørg for at både traktor og sprøyta tilfredsstillere sikkerhetskrav

Vann

- Unngå hevertvirkning
- La ikke påfyllingslangen gå ned i sprøytevæsken
- Overfyll aldri tanken
Det skal alltid være igjen litt plass
- Forlat ikke sprøyta ved fylling

Noen enkle regler og rutiner kan minske risikoen for punktkilder !

Gode rutiner = bedre beskyttelse av vannet!

Unngå søl ved påfylling

På garden

- Påfylling foretas på en plass hvor mulig søl ikke kan renne ut i vann
- Emballasjen skylles med en gang, og skyllevannet tømmes i sprøytetanken
- Søl samles opp med et absorberende materiale

Påfylling i felt

- Bør i stor grad unngås
- Parker ikke direkte over vannkilden
- Bytt påfyllingsplass fra gang til gang
- Medbrakte plantevernmidler må være tilfredsstillende transportsikret
- Søl av større mengder må samles opp for destruksjon.

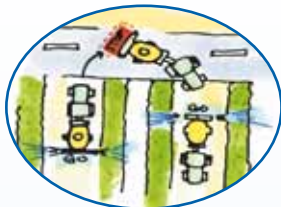
Gode rutiner = bedre beskyttelse av vannet!

Under sprøytingen

Unngå at sprøytevæske kommer på avveie

Unngå direkte forurensing

- La ikke sprøytevæske komme direkte på sprøyta
- Stå ikke stille mens sprøytevæska fyller slangene
- Steng alltid dysene ved vendinger
- Reparer feil og mangler på sprøyta umiddelbart
- Sprøyt aldri over vannløp eller kummer

Unngå avdrift

- Overhold alltid krav om sikkerhetssoner
- Tilpass sprøyteteknikken til vindforholdene
- Bruk lavdriftsdyser hvis praktisk mulig

Unngå overflateavrenning

- Sprøyt ikke like før det er usikter til store nedbørmengder
- Sprøyt ikke på frossen mark eller jord med vann på overflaten

Tips:

Ettermontering av skylletank er mulig på de fleste eldre sprøyter. Dette er et godt hjelpemiddel ved vask og renhold også med tanke på å redusere fare for sprøyteskade på kulturplantene!

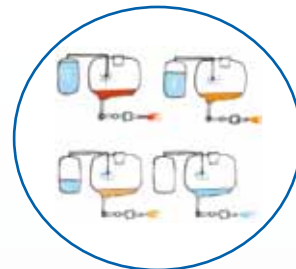
Gode rutiner = bedre beskyttelse av vannet!

Etter avsluttet sprøyting

Ha med rent skyllevann, slik at rengjøringen kan begynne ute på jordet

Innvendig rengjøring

- Fortynn sprøytevæska i tanken med rent skyllevann og sprøyt dette ut på jordet
- Bruk anbefalte vaskemidler etter behov. Les etikett på anvendte plantevernmidler.

Utvendig rengjøring

- Utvendig rengjøring ute i feltet reduserer risikoen for punktkilder
- Bytt rengjøringsplass fra gang til gang
- Spyl eller rengjør aldri utstyret på en gardsplass hvor det er etablert avløp for overflatevann.
- Parker sprøyta under tak, slik at ikke regnvær kan vaske av rester av sprøytevæske fra sprøyteutstyret

Gode rutiner = bedre beskyttelse av vannet!

Avfallshåndtering

Emballasje

- Følg etikettens rettleiding
- Rengjort emballasje bringes til lovlig avfallsanlegg
- Brenn ikke tom-emballasje

Ukurante plantevernmidler

- Rester og ukurante av plantevernmidler skal leveres til godkjent mottak
- Rester skal aldri tømmes i avløp eller graves ned

Rester av sprøytevæske

- Kjør omrøring på sprøyta et par ganger i døgnet hvis sprøytearbeidet blir midlertidig avbrutt
- Tøm aldri rester av sprøytevæske ut gjennom bunnventilen, men sprøyt det ut på et areal hvor bruken er godkjent

Avfall med rester av plantevernmidler

- Leveres til godkjent mottak

Dine gode rutiner gir en sikrere beskyttelse av vannet! Takk!

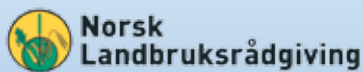
Kontakt

Etiketten som finnes på hver eneste forpakning er din nærmeste og viktigste informasjonskilde til riktig bruk og håndtering av plantevernmidler.

Ytterligere informasjon kan du få gjennom Norsk Landbruksrådgiving, Mattilsynet, KSL, din forhandler av plantevernmidler og leverandøren av sprøyteutstyret.

Gode rutiner og planlegging hos deg sikrer en god beskyttelse av vannmiljøet!

Kontakt

NORSK PLANTEVERN FORENING